
AB ÇIPASI NE DEMEKTİR? NEDEN KAYBEDİLMEMELİDİR?

30.12.2016

AB Haber (29 Aralık 2016)

Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Şimşek Avrupa Birliğinin (AB) Türkiye için temel bir çıpa olduğunu, zaman zaman görüş farklılıklarımız olsa da bu çıpayı kaybetmeyeceğimizi söyledi.

Türkiyenin geleceği ile ilgili olarak iyimser olmayan senaryoların etrafta uçuştığı, bunların özellikle dış politikaya yönelik olarak dile getirildiği bir sırada yüreklere su serpmek için böyle bir söyleme büyük ihtiyaç vardı. İyi oldu.

Peki, Türkiye için AB çıpası ne demektir? Herşeyden önce Türkiyenin bir gemi olmadığını hatırlamak gerek. Dolayısıyla çıpası da yok. Ancak bu benzetme siyasi ve ekonomik söylemlerde sık sık kullanılır.

Ekonomi ve finans çevrelerinde Dolar çıpası veya Avro çıpası gibi ifadelere rastlanır. Bu tür döviz çıpası ifadeleri ekonomideki fiyat istikrarını sağlamak amacıyla kurdaki dalgalanmaları önlemek için döviz kurunu belirli bir değer üzerinden sabitleme anlamına gelir.

AB çıpası da buna benzer siyasi bir söylemdir. Kastedilen, Türkiyenin akıntıya kapılıp da uzaklara sürüklenmemesi için kendini güvenli bir şekilde bağladığı ilkeler ve prensipler bütünlüğüdür. Güvenli bir limana demir atmak gibi...

Örneğin, insan haklarına, temel hak ve hürriyetlere saygı, kadın-erkek eşitliği, hak ve fırsat eşitliği, hiç bir ayrımcılığın olmaması, düşünce ve ifade özgürlüğü, hukuk devleti ilkelerine göre hareket etme becerisi ve taahhüdü, özetle demokrasiye bağlılık anlamına gelir bu AB çıpası ifadesi.

Böyle bir çıpa benzetmesiyle anılan bir ülkenin sadece yukarıda sayılan ilkeler ve prensipler bütünlüğünde değil, dış politika uygulamalarında da belli normlar söz konusudur. Örneğin, dış politikada yerine getirilebilecek hedefler koymak, gücünün ve yeteneklerinin ötesinde hedeflere özenmemek önemlidir.

Böyle ölçülü davranılması muhataplarınızın da sizi sözüne güvenilir, işbirliği yapılabilir, davranışları öngörülebilir bir aktör olarak görmelerine yol açar. Bu özelliklere sahip bir aktör uluslararası ilişkiler alanında yapıcı bir ortak olarak algılanır. Hakkında bunun aksi bir algı oluşan aktör ise bir ortak olarak değil bir köstek olarak görülür.

Türkiyenin son yıllarda dış politikasında gerek Ortadoğuda gerek Avrupa Birliği ile ilişkilerinde gerekse küresel düzeyde ciddi bir imaj kaybına uğradığı söyleniyor. O nedenle, AB çıpasının kaybedilmeyeceği söyleminde ifadesini bulan güvenceye büyük ihtiyaç vardı.

Peki neden? Hazır gemicilik tabirleriyle açıklamaya başlamışken öyle devam edelim. Öncelikle med cezir olayından söz edelim. Med ve cezir yükselme ve alçalma anlamına gelir. Gelgit olarak da bilinir. Güneş veya Ayın çekim etkisiyle dünya üzerinde denizlerin yükselmesi ve alçalması olayına verilen isimdir.

Ortadoğu ve Doğu Akdenizde yükselen sulara Türkiye parlak bir grafik izliyor ve dış politika alanında da başarıdan başarıya koşuyordu. Koşullar bu başarının sürdürülebilir olması için elverişliydi. Kuzey Afrika ve Ortadoğuda dalga dalga yayılan Arap Uyanışı bu bölgede cezir olayına sebep oldu ve sular alçaldı.

Aslında alçalan sulara rağmen Türkiyenin dış politikasında sıkıntı yaşanmayabilirdi. Ancak son yedi yıldır bu bölgede izlenen yanlış politikalar nedeniyle Türkiyenin dış politikası Stratejik Derinliğin dayanılmaz sığılığında karaya oturdu.

Şimdi gemiyi yeniden yüzdürmek gerekiyor. Bunun için ya suların yeniden yükselmesini bekleyeceğiz, ya da hünerli çabalarla gemiyi sığ sulara da yüzdürebilmenin yollarını bulacağız.

Dikkat edilmesi gereken çıpanın zincirini koparmamak. Koparsa AB çıpasının kaybolması bulunduğumuz bölgenin kah sığ kah derin sularında yüzmeye çalışan dış politikanın başına beklenmedik işler açabilir.

Örneğin, zinciri kopan geminin çıpasını kaybetmesi akıntıyla sürüklenmesine yol açabilir. Böyle bir sürüklenmenin sonucunda yönümüz Şanghay İşbirliği Örgütü derken kendimizi Rusyanın kuzeyindeki Buz Denizinde mi, Çinin doğusundaki Sarı Denizde mi yoksa Sibiryadaki Baykal gölünde mi bulacağımızı kestirmek güçleşir.

Bir denizcilik tabiri daha var: Alabora olmak. Bu ifade de çalkantılı sulara bir geminin sağa sola savrularak devrilmesi anlamına gelir. Ortadoğunun ve Doğu Akdenizin dalgalı ve çalkantılı sularında çıpasının zinciri kopan bir geminin sürüklenmesi ve o çalkantıda alabora olması Türkiyenin dış politikasının başına gelebilecek en hazin olaylardan biri olur.

2016 yılını geride bırakırken dış politika uygulamalarının muhasebesini yaptığımızda İsrail ve Rusya ile ilişkilerin normalleşmesine yönelik girişimlerin kayda değer olumlu gelişmeler olduğunu belirtmek gerekiyor.

Türkiye Fırat Kalkanı hareketini başlattığında uluslararası koalisyonun bunu terörle, yani IŞİD ve El Nusra ile savaşmak olarak algılayıp destek vermesi de yılın olumlu sayılabilecek gelişmelerinden biri olarak görülebilirdi.

Bugün geline nokta uluslararası koalisyon ile aramızdaki eşgüdümün neden dört ay önce olduğu düzeydeki gibi sürmediğini sorguluyoruz. Bunun sebeplerinden birinin Fırat Kalkanı hareketinin uluslararası koalisyon gözünde artık maksadını aşan bir görünüm kazanmaya başlamış olabileceğini ise aklımıza dahi getirmiyoruz.

Suriyede batılı müttefiklerimiz ile uyum içinde sürdürmek için gayret sarfettiğimiz mücadelede önümüzdeki engellerden birini Rusya, İran ve Suriye rejiminin birlikte sürdürdükleri direnç oluşturuyordu. Bugün bu üçlü ile bir araya gelmiş olmamızın müttefiklerimiz gözünde yarattığı algıyı hiç sorgulamıyoruz.

Bu yazının son denizcilik tabiri alarga durmak olsun. Bu da denizde uzak durmak, ilgisiz durmak,

mesafe bırakarak durmak anlamına gelir. Dost ve müttefiklerimizden alarga durmak kuşku yaratıyor. İşte bu kuşkuları gidermek, bu durumun AB çıpasını kaybetmek anlamına gelmediğini vurgulamak, dost ve müttefiklere güvence vermek gerekiyordu.

2016 bitmeden bu güvencenin verilmiş olmasının 2017de yeniden sakin denizlerde salınarak yüzmeye devam edeceğimiz anlamına geleceğini umuyoruz. Heyamola...

Yeni yılınız kutlu olsun.

Ünal Çeviköz-Hürriyet

Kaynak/Source: